

Krótką historia germanistyki w Olsztynie

1 października 1995 roku w Instytucie Słowiańszczyzny Wschodniej, na Wydziale Humanistycznym ówczesnej Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie został powołany Zakład Filologii Germańskiej i Angielskiej. W budynku WSP przy ul. Szrajbera 11, na 2 piętrze otrzymaliśmy pomieszczenia dydaktyczne i administracyjne. Wkrótce germanistyka i anglistyka zostały rozdzielone na dwa odrębne zakłady, choć przez pewien czas łączył je wspólny sekretariat. Uroczyste otwarcie Zakładu Filologii Germańskiej odbyło się 10.11.1995 r. z udziałem m.in. przewodniczącej niemieckiego parlamentu – Rity Süßmuth oraz posłów Bronisława Geremka i Tadeusza Iwińskiego.

Na stanowisko pierwszego kierownika Zakładu powołano dr. Christofera Herrmanna, a obowiązki zastępcy ds. organizacyjnych pełnił mgr Marek Szczepaniak.

Od początku swego istnienia olsztyńska germanistyka otrzymywała ogromne wsparcie finansowe od Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz niemieckiego mecenasa i społecznika z Offenburga Georga Dietricha, później zaś Fundacji Georga i Marii Dietrichów. To dzięki funduszom wspomnianych fundacji już w pierwszym roku istnienia Zakładu Filologii Germańskiej została założona biblioteka, do której na początek zakupiono ok. 3 tys. najbardziej potrzebnych książek. Kierownikiem biblioteki KFG była przez wiele lat mgr Maria Kaczyńska. W pierwszej połowie 1996 roku dzięki środkom Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej oraz przy poparciu Georga Dietricha stworzono Neofilologiczną Pracownię Komputerową z 20 oraz Laboratorium Językowe z 30 stanowiskami. Pracownie wraz ze sprzętem komputerowym i multimedialnym posłużyły jako baza do powstania w 1997 r. Neofilologicznego Centrum Multimedialnego im. Georga Dietricha, które w 2009 roku przekształciło się w ogólnowydziałowy Ośrodek Informatyczny na Wydziale Humanistycznym UWM w Olsztynie.

To właśnie dzięki ogromnemu zapałowi i życzliwości wielu osób zarówno z Polski, jak i Niemiec, w pierwszym roku istnienia Zakład Filologii Germańskiej mógł przekształcić się w wielozakładową Katedrę Filologii Germańskiej. Katedra stała się jednostką samodzielną w ramach ówczesnego Wydziału Humanistycznego WSP w Olsztynie. Nie byłoby to możliwe bez pomocy ówczesnego rektora WSP, prof. dr. hab. Andrzeja Staniszewskiego i dziekana Wydziału Humanistycznego, prof. dr. hab. Alberta Bartoszewicza.

Nowa katedra zatrudniała wówczas trzech profesorów (Józefa Darskiego, Hartmuta Kaspera, Christofera Herrmanna) i pięciu asystentów (Radosława Supranowicza, Ewę Żebrowską, Edytę Derecką, Marka Szczepaniaka, Thomasa Berga) oraz jednego pracownika administracyjnego (Edytę Chełchowską, a od roku 1996 Izabelę Małek). W strukturze organizacyjnej ówczesnej Katedry Filologii Germańskiej istniały następujące jednostki organizacyjne: Zakład Kultury i Literatury Krajów Niemieckojęzycznych, Zakład Językoznawstwa i Translatoryki, Zakład Dydaktyki Komputerowej i Technik Multimedialnych.

Po dwóch latach – w roku akademickim 1997/1998 – Katedra Filologii Germańskiej zatrudniała na stanowisku profesora pięć osób (Sławę Awedyk, Weronikę Jaworską, Józefa Darskiego, Jana Watraka, Christofera Herrmanna), na stanowisku adiunkta jedną osobę (Beatę Mikołajczyk), na stanowisku asystenta siedem osób (Małgorzatę Bojarską, Edytę Derecką, Alinę Kuzborską, Radosława Supranowicza, Marka Szczepaniaka, Joannę

Targońską, Ewę Żebrowską) oraz na stanowisku wykładowcy dwie osoby (Alinę Dorotę Jarząbek i Jadwigę Piskorską).

Przez pierwsze trzy lata akademickie olsztyńska germanistyka kształciła studentów na kierunku filologia germańska, specjalność nauczycielska wyłącznie na stacjonarnych studiach zawodowych pierwszego stopnia. Pierwsi germaniści z tytułem licencjata opuścili mury WSP w Olsztynie w czerwcu 1998 roku. Studenci przygotowywali swoje prace dyplomowe wybierając jedną z dwóch dyscyplin: literaturoznawstwo lub językoznawstwo.

W tym samym roku katedra uzyskała ministerialną zgodę na uruchomienie od roku akademickiego 1998/99 stacjonarnych i zaocznych 5-letnich studiów magisterskich oraz stacjonarnych 2-letnich studiów magisterskich uzupełniających.

W roku akademickim 1998/99 filologię germańską studiowało na olsztyńskiej WSP 89 studentów na studiach licencjackich, 20 studentów na studiach magisterskich uzupełniających i 28 studentów na niestacjonarnych studiach magisterskich. Jednak już w roku 2000/2001 łączna liczba studentów filologii germańskiej przekroczyła 200 osób, a o jedno miejsce studenckie na tej specjalności filologicznej ubiegało się aż sześć osób.

Już w pierwszych latach istnienia germanistyki dzięki Fundacji Georga i Marii Dietrichów z Offenburga i Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej możliwe było przeprowadzenie wielu nadzwyczajnych przedsięwzięć naukowo-dydaktycznych i kulturalnych. Między innymi w latach 1996 i 1997 pracownicy WSP wyjeżdżali do Offenburga na miesięczne kursy języka niemieckiego. We wrześniu 1997 r. władze rektorskie i dziekańskie, a także studenci i pracownicy germanistyki mogli wziąć aktywny udział w uroczym obchodzonego święcie Rewolucji Badeńskiej, zwracając tym samym uwagę wszystkich uczestników na znaczący udział Polaków w Wiośnie Ludów.

Studenci podczas wyjazdów studyjnych do Niemiec mieli możliwość zwiedzania tamtejszych szkół wyższych oraz brali udział w licznych imprezach artystycznych. W latach 2000-2003 w okresie letnim Fundacja Georga i Marii Dietrichów sfinansowała trzydziestu naszym studentom miesięczne kursy wakacyjne w Offenburgu w celu doskonalenia znajomości języka niemieckiego.

Ta sama fundacja finansowała też krótkie pobyty badawcze naszych pracowników w naukowych ośrodkach niemieckich (Pädagogische Hochschule Heidelberg, Pädagogische Hochschule Freiburg), a także ufundowała studentom germanistyki coroczną nagrodę za najlepszą pracę dyplomową i magisterską.

Pod koniec 1997 roku uroczyste nadano Neofilologicznemu Centrum Multimedialnemu Wydziału Humanistycznego imię Georga Dietricha, aby upamiętnić jego zasługi dla Katedry Filologii Germańskiej i Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie. W styczniu 1998 r. Georg Dietrich został także odznaczony medalem „Zasłużony dla Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Olsztynie”.

W 2000 roku księgozbiór biblioteki Katedry Filologii Germańskiej (w większości niemieckojęzyczny) liczył już ok. 6000 woluminów, w tym 4500 – to dary, które zawdzięczaliśmy Fundacji Współpracy Polsko-Niemieckiej, Fundacji Marii i Georga Dietrichów, Fundacji Roberta Boscha, Wydawnictwu Inter Nationes, Republice Austrii, Fundacji Roberta Boscha, Instytutowi Goethego oraz Uniwersytetowi im. Adama

Mickiewicza w Poznaniu, a także osobom prywatnym. W roku 2001 Fundacja Współpracy Polsko-Niemieckiej dofinansowała kwotą 100 tys. złotych dalsze zakupy do księgozbioru. W 2003 roku księgozbiór liczył już 8 tysięcy pozycji, z których tylko 10% zakupiono ze środków własnych uczelni.

Pod koniec roku akademickiego 1999/2000 w KFG zatrudnionych było na etatach dwudziestu jeden pracowników: czterech profesorów, dwóch adiunktów, trzynastu asystentów, jeden wykładowca i jeden lektor. W kolejnych latach stopień doktora uzyskali Ewa Żebrowska (2000), Barbara Sapała (2002), Joanna Targońska (2003), Anna Dargiewicz (2004), Alina Dorota Jarząbek (2004), Marzena Guz (2004), Edyta Derecka (2004), Alina Kuzborska (2006), Radosław Supranowicz (2006), Renata Trejnowska-Supranowicz (2009), Aneta Jachimowicz (2006), Tomasz Żurawlew (2008), Magdalena Makowska (2012).

Od pierwszych lat istnienia pomoc kadrową zapewniały Katedrze Filologii Germańskiej najpierw Fundacja Roberta Boscha, a od 2008 roku – Niemiecka Centrala Wymiany Akademickiej (DAAD), które przysyłały do nas regularnie swoich lektorów. Lektorami z Fundacji Roberta Boscha byli: Uwe Hahnkamp (Begründer und Betreuer der Arbeitsgemeinschaft der jungen Germanisten 2002), Christoph Marx und Christel Mayer. Pierwszą lektorką DAAD była Friederike Krause (2007-2012), obecnie pracuje z nami Dirk Steinhoff.

Friederike Krause założyła teatr studencki, który z sukcesami wystawił wyreżyserowane przez nią przedstawienia, m.in. „Osiem kobiet” i „Fizycy”. Aktorami byli oczywiście studentki i studenci germanistyki.

W roku 2011 odbył się również pierwszy Dzień Germanistyki przygotowany przez mgr Friederike Krause, a swoją obecnością zaszczylił nas Konsul Generalny Republiki Federalnej Niemiec w Gdańsku Joachim Bleicker. Dzień ten okazał się wielkim sukcesem. Odwiedziło nas wiele szkół, uczniowie mogli obejrzeć sztukę „Fizycy” Friedricha Dürrenmatta oraz uczestniczyć w konkursach i zabawach językowych zorganizowanych przez Bogumiłę Manek, która zaangażowaną była w prowadzenie projektu Deutsch-Wagen-Tour. W projekcie tym, zainicjowanym przez Instytut Goethego w Warszawie i Niemiecką Centralę Wymiany Akademickiej (DAAD), pracowała także Karin Heckle. Obie lektorki łączyły pracę w projekcie wraz z zajęciami dla studentów germanistyki. Aktywność DAAD widoczna jest również w owocnej działalności Dirka Steinhoffa, który zainicjował spotkania stypendystów DAAD wspierając przy tym międzynarodową współpracę. Wymienić należy tu także ściśle współdziałanie ze Stowarzyszeniem Borussia oraz Biblioteką Wojewódzką w Olsztynie przy licznych projektach kulturalnych na rzecz studentów.

Z olsztyńską germanistyką związane były zawodowo nadto następujące osoby: prof. Barbara Surowska, prof. Barbara Braysach, prof. Eugeniusz Roman Lewicki, prof. Leszek Żyliński, dr Olga Woronkova, dr Grażyna Lewicka, dr Grażyna Łopuszańska, dr Sven Tode, dr Marian Maciąg (†), dr Ahmed Rafik Trad, dr Agnieszka Rybska i mgr Anna Swaczjy.

Aktualnie do grona pracowników KFG należą także pierwsi absolwenci olsztyńskiej germanistyki: dr Aneta Jachimowicz, dr Magdalena Makowska oraz dr Tomasz Żurawlew, a kolejna nasza absolwentka, dr Marta Gierzyńska, ukończyła z sukcesem studia doktoranckie.

Rok 2003 obfitował w ważne umowy dotyczące współpracy międzynarodowej. Wtedy powstało pierwsze w województwie warmińsko-mazurskim licencjonowane Centrum

Egzaminacyjne Instytutu Goethego przy UWM w Olsztynie. Centrum ma swoją siedzibę przy KFG, kierowniczką CEIG –dr Alina Kuzborska, dr hab. Anna Dargiewicz – zatrudnione są jednocześnie w KFG.

Od 2003 roku dzięki inicjatywie prof. Clausa Zittla (KFG UWM) i prof. Wolfganga Neubera (Freie Universität Berlin) rozpoczęło się instytucjonalne partnerstwo germanistyk (GIP – Germanistische Institutpartnerschaft) finansowane przez DAAD. W ciągu 10 lat trwania partnerstwa zorganizowaliśmy trzy wspólne konferencje naukowe, profesorowie z FU Berlin wygłosili wiele wykładów gościnnych i przeprowadzili wiele seminariów w zakresie literaturoznawstwa, a studenci i doktoranci z FU odbywali w Olsztynie praktyki w ramach tutoriatu. Z kolei studenci i wykładowcy z Olsztyna mieli możliwość korzystania z miesięcznych pobytów stypendialnych na FU w Berlinie.

Od 2002 roku literaturoznawczyni dr Alina Kuzborska i dr Aneta Jachimowicz podjęły aktywną współpracę z Austriackim Forum Kultury w Warszawie, dzięki czemu na trasie spotkań autorskich pisarzy austriackich zawsze pojawiał się Olsztyn i środowisko germanistów UWM.

Pracownicy Katedry Filologii Germańskiej włączyli się w latach 2007-2008 w organizację i przeprowadzenie studiów podyplomowych „Przygotowanie pedagogiczne do nauczania języka niemieckiego” realizowanego na UWM w Olsztynie w ramach projektu współfinansowanego przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego oraz budżet państwa w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego Rozwój Zasobów Ludzkich. Kierownikiem studiów była dr Alina Dorota Jarząbek.

W latach 2005 – 2009 Zespół Filologii Germańskiej istniał w strukturach Instytutu Neofilologii, który skupiał wszystkie jednostki neofilologiczne Wydziału Humanistycznego UWM w Olsztynie. 1 stycznia 2010 r. utworzona została na nowo samodzielna Katedra Filologii Germańskiej.

W lipcu 2000 r. funkcję kierownika katedry objął dr Włodzimierz Zientara. Później funkcje kierownicze sprawowali w kolejności: dr hab. Ewa Żebrowska, prof. UWM (2002-2003), dr Yaroslav Dovhopoly, prof. UWM (2003), dr hab. Marian Holona, prof. UWM (2003-2005) i ponownie do końca roku 2014 prof. dr hab. Ewa Żebrowska. Obecnie kierownikiem katedry jest dr hab. Anna Dargiewicz.

Przygotował Zespół Pracowników Germanistyki w Olsztynie